

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Příloha 2022_04_22a27_OC_Alena Boudová_hodina Př 7.B_ („Čáp-fejeton“) PL

1. Čáp bílý

Čáp vypadá legračně. Jako by se pohyboval na chůdách nebo na štaflích. A jeho hlavním úkolem je nosit lidem děti. V mnohém jsou pozoruhodné i jejich soukromé rodinné záležitosti.

Jakmile se přehoupne léto do druhé poloviny, balí čapí rodiny kufry a odlétají na dovolenou. Samci i samice tráví zimu v Africe – všimněte si, jak se mi to hezky rýmuje – tedy pobývají v zahraničí odděleně, a vztah na dálku jim kupodivu prospívá. Manželé si zůstávají většinou věrni. Nebrání jim v tom někdy ani značný věkový rozdíl. Je znám případ, kdy se zralá samice po ztrátě partnera zamilovala do čtyřletého pubertáka! K bezproblémovému soužití čapích párů přispívá i skutečnost, že jsou němí, tudíž se hned tak nepohádají. Jejich jediným hlasitým projevem je klapot zobáků, jímž se – s hlavou zvrácenou dozadu – vítají na hnízdě.

2. Čapí milostný trojúhelník

Většina čápů se k nám ze zahraničí vrací kolem svátku svatého Řehoře, tedy v březnu. Nejprve kluci, aby obsadili rodinná hnízda, za pár dní holky. Tu a tam se ale najde poberta, který jim chce jejich domeček vyfouknout. Při přetlačované spolu soupeří pouze ptáci stejného pohlaví. Někdy se souboj omezí na výhrušné postoje a klapání zobákem, jindy nastává boj, při němž lítá peří a „pomlouvá“ se příbuzenstvo do pátého kolene. Vítězové hnízdo opraví a holky jim do něj snesou vejce. Mimochodem, stal se případ, že se samec cestou z dovolené někde zapovídal, a když

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

dorazil domů, měla už jeho paní jiného nápadníka, a dokonce s ním čekala potomky. Původního tatíka to naštvalo, náhradníka vyhnal a svou paní přinutil, aby mu z jeho budoucích dětí udělala smaženici.

3. Ach, ta mládež

Při sezení na vejcích se pár střídá. V noci obvykle vysedává ona, protože byla zvyklá za svobodna ponocovat. Vstávají už za ranního kuropění a první, co udělají, je, že si pročistí peří, protáhnou křídla a jeden z nich odlétá nakupovat. Druhý hlídá. Jakmile se vrátí, nakrmí potěr a do sámošky odlétá ona. Tak se střídají po celý den. Mezitím se v hnízdě sluní. Než ulehnu večer na kutě, nezapomenou si opět pročistit brka a protáhnout křídla, aby se jim zdálo něco hezkého.

4. Vlez mi na záda

Abyste si nemysleli, že chci přeskočit samotný akt reprodukce, aspoň něco málo vám o něm povím. Někteří samci jsou tak nedočkaví, že bezprostředně poté, co jejich paní dorazí ze zimní dovolené, ji ani nenechají vybalit a už se dožadují drobných (a někdy nejen drobných) pozorností. Samička si v tuto chvíli musí dávat pozor na zobák, aby je mimoděk neodbyla klapáním: „Vlez mi na záda.“ Protože právě tak u nich páření probíhá. Čápi pohlavně dospívají ve věku tří let. Minimálně do té doby si hnízda nestaví a obtěžují hnízdící páry. Mládež holt bývá taková.

Ne všichni tito krásní ptáci ale odlétají na zimu do teplých krajín. Najdou se i takoví, kteří by víc než dvaceti tisíci kilometrovou štrapáci nevydrželi, a zůstávají doma. Naopak několika dorostencům se Afrika natolik zalíbí, že už se

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

nevracejí. U nás si čápi (hovořím o bílých) staví hnízda na komínech a zdržují se v blízkosti lidských obydlí. Asi aby to neměli s miminy daleko.

Čapí zajímavosti

- V Egyptě byl čáp symbolem spravedlnosti, v Číně nesmrtelnosti, jinde věrnosti. U nás je poslem jara.
- V ČR žije čáp bílý a černý. Bílého u nás hnízdí kolem 800 párů. Rekordmani se dožívají až 48 let.
- Čáp černý je menší, mlád'ata se mu ale rodí čistě bílá. Na rozdíl od čápa bílého je plachý introvert. Zobákem klape zřídka, vydává spíš zvuky připomínající papiňák, když upouští páru.
- V Německu bylo čápy osídleno jedno hnízdo už 400 let.
- Od 10. století je čáp symbolem Alasky, je národním ptákem Polska, Litvy a Běloruska, ve znaku ho má Haag.
- Během tahu čápi většinou plachtí a využívají stoupavých termálních proudů nad pevninou. Proto nelétají nad mořem! Jarní tah je o dost rychlejší než podzimní.

Zdroj: www.ireceptar.cz/zvirata/cap-humor-fejeton-par-tah-zimoviste-hnizdeni-cap-bily-cerny-ciconia-20200426.html

Zadání k práci s textem:

1. V textu o čápovi podtrhni/zvýrazni slova, která bys v přírodovědném textu běžně neočekával(a).
Např. „Jako by se pohyboval na chůdách nebo na štaflích.“
2. Do tabulky vypiš z každé části textu 2 „působivá“ slova, zamysli se a zkus okomentovat/vysvětlit, proč je autor použil.

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Přečti si **příklad** v tabulce.

Část textu	„Působivá“ slova	Okomentuj/vysvětli
Např.	na chůdách, na štaflích	- tato slova vytvoří u čtenáře lepší představu o způsobu pohybu čápa
1		
2		
3		

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

4		
---	--	--

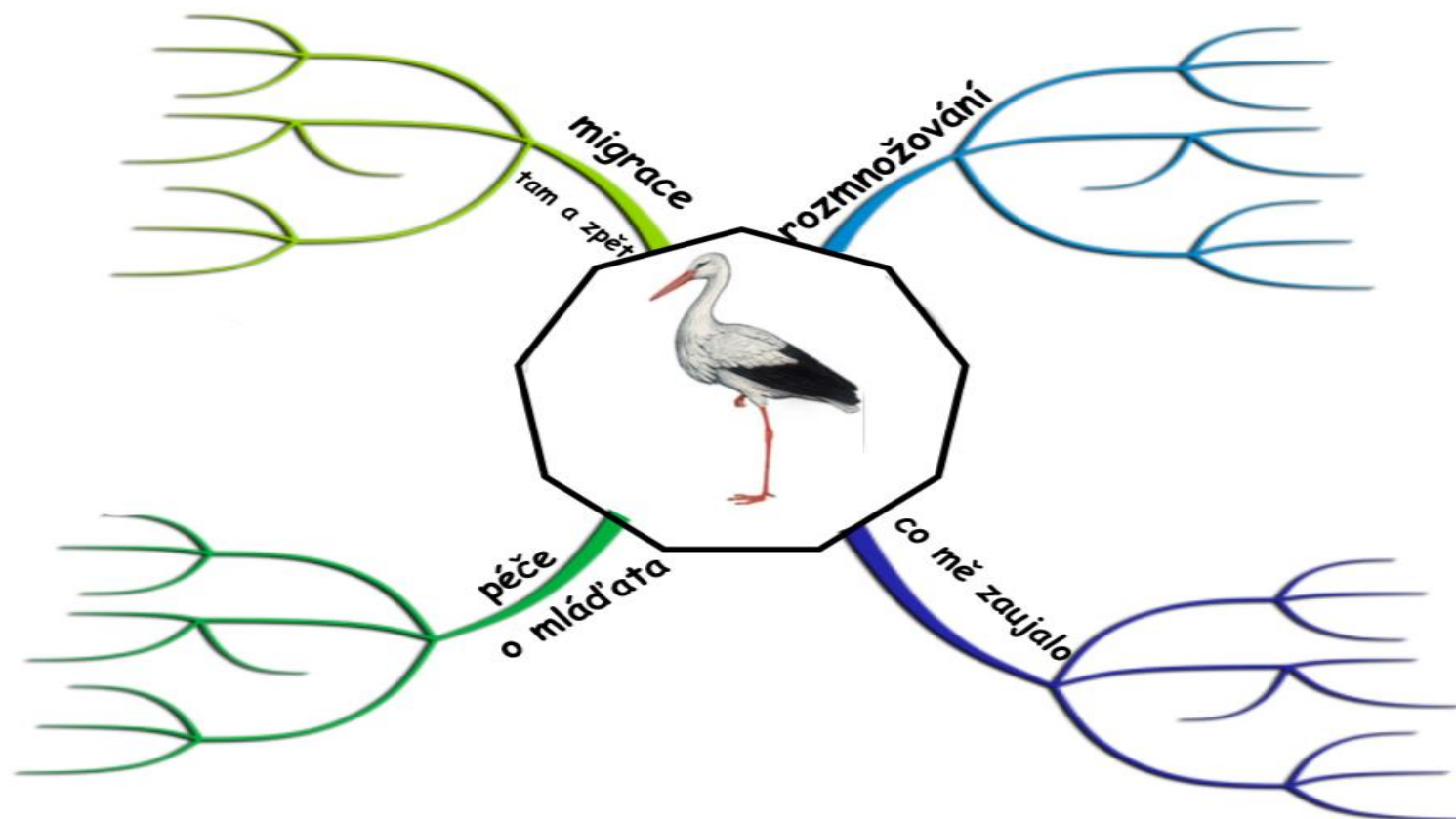
3. Zapiš poznatky přírodovědného charakteru z textu ve formě myšlenkové mapy (větve můžeš přidat).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

4. Najdi v textu rozdíly mezi čápek bílým a černým:

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.